

עלון בני דוד – פרשת צו על קרבן עולה והפרדת דת ממדינה

פרשת 'צו' נפתחת ב'תורת העולה'. ומדוע נקרא שמה עולה? אומר הראב"ע: "נקראת כן בעבור שהיא עולה כולה על המזבח". בעוד שקרבנות אחרים נאכלים על ידי הכהנים ובחלק מהקרבנות גם על ידי הבעלים, העולה נשרפת כולה על גבי המזבח.

יש עוד דבר שמייחד את קרבן העולה. לדעת רבי עקיבא, זהו הקרבן היחיד שגויים יכולים להתנדב להקריבו בבית המקדש (מנחות עג ב). היה מי שראה בכך משמעות רעיונית – עבודת השם נתפסת אצל הגויים כנבדלת מן החיים, היא מחייבת את הקרבת החיים, את ההתנזרות והפרישה, ועל כן הם מקריבים את הקרבן היחיד שנשרף כליל, שלא נותר ממנו זכר. הרעיון שהאכילה עצמה – כביטוי מובהק לכלל עולם החומר – יכולה להתקדש, הוא זר לנפש הנכרית. אולם עם ישראל מאמין באחדות העולמות – העולם הזה והעולם הבא, עם ישראל מאמין שאמנם יש צורך בהתמודדות עם האתגרים שעולם החומר מציב בפנינו, אבל מגמתה של התמודדות זו אינה הכנעת החומר או ביטולו, אלא הרמתו והעלאתו.

משתי הגישות השונות הללו לעבודת האל נגזרת גם הגישה לסוגיית הקשר בין דת ומדינה. הרב קוק אומר, אולי באופן מפתיע, שאצל הגויים יש היגיון בהפרדת הדת והמדינה: "הפילוג של הדת והחברה נאה ויאה להם" (איגרות הראיה, חלק א עמ' רטו), זאת משום שאין התאמה פנימית בין חייהם הלאומיים לבין התוכן הדתי שלהם. אדרבה, הדתיות שלהם מדכאת את החיים, ובאמת רק כשהם הצליחו להשתחרר ממנה הם החלו לפרוץ קדימה מבחינה מדעית, טכנולוגית, ובמובנים רבים אפילו מבחינה ערכית. בעם ישראל, לעומת זאת, הדת והמדינה אינם אלא שני צדדים של אותה מטבע. תורתנו היא תורת חיים, שמוציאה מן הכוח אל הפועל את כוחות החיים שלנו. לכן כששואלים אותי האם אני תומך בהפרדת דת ממדינה, אני משיב שכן, בהחלט, ואז מוסיף "למעט במדינה אחת".

ברוח זו מפרש הרב קוק את הפסוק "נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֵתַן עֹז וְתַעֲצוּמוֹת לְעַם בְּרוּךְ אֱלֹהִים" (תהלים סו לו). ב'עולת ראייה' (חלק א עמ' ריד) הוא מבאר שאצל עמים אחרים, מחשבות של יראת אלוקים מחלישות את החיים הטבעיים, ועל כן כדי למצוא מקור לעוז ותעצומות, האדם פונה לשעשועי הבל ומסיח את דעתו מן הקדוש ברוך הוא. אולם בעם ישראל, דווקא הנוראות האלוקיות "מאמצת ומחזקת את חייהם, חיי האיש וחיי העם", אנחנו שואבים עוז ותעצומות דווקא מדבקותנו בה'.

המשכן והמקדש, בהם נרבה לעסוק במהלך ספר 'ויקרא', הם שיא הביטוי לתכונה הישראלית כל כך של חיבור כל מדרגות החיים לעבודת השם. בעבודת המקדש אנחנו משתפים את כל מדרגות המציאות: הדומם – הכלים הנאים ומלח הקרבנות לדוגמה, הצומח – ממנו לחם הפנים, הנסכים, השמן והקטורת, והחי – הקרבנות עצמם, הפרים, הכבשים, העזים והעופות. בבית המקדש יש גם ממד אסתטי ואמנותי, המתבטא בעיצוב המוקפד ובשירת הלווים. אנו מביאים בו לידי ביטוי גם את כוח הדמיון שבנפש.

עם ישראל הוא ייחודי וכך גם תורתו. יש לנו מה ללמוד מעמים אחרים, אבל לא בתחום הדתי, כדברי חכמינו באיכה רבה (פרשה ב ד"ה "טבעו בארץ"): "אם יאמר לך אדם יש חכמה בגויים – תאמין, יש תורה בגויים – אל תאמין". יש כבר מספיק מדינות בעולם שנראות כסניפים שונים של אותה הרשת, ישראל צריכה להיות שונה.